

«Тасдиқ мекунам»

Ректори ДДОТ ба номи С.Айнӣ

профессор Раффорӣ Н.У.

 соли 2019

Хулосаи

кафедраи назария ва таърихи адабиёти Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ дар бораи рисолаи номзодии Ҳамроев Равшанқул Замонович дар мавзӯи «Поэтикаи ашъори Гулназар» - Душанбе, 2019

Рисолаи номзодии Ҳамроев Равшанқул Замонович «Поэтикаи ашъори Гулназар» дар кафедраи назария ва таърихи адабиёти Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ ба анҷом расидааст.

Дар давраи омода кардани рисола Ҳамроев Равшанқул Замонович унвонҷӯи кафедраи назария ва таърихи адабиёти Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ буд. Ҳамроев Равшанқул Замонович солҳои 1980–1984 ба факултети таъриху филологияи Институти давлатии педагогии Ленинобод ба номи С.М.Киров (ҳоло Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров) дохил шуда, онро бо ихтисоси муаллими забон ва адабиёт хатм кардааст. Солҳои 1984–1992 сараввал муаллими мактаби миёнаи №35-и ноҳияи Ёвон ва баъдан ба ҳайси мушовири шӯъбаи маорифи ноҳияи мазкур фаъолият кардааст. Солҳои 1992–1994 муаллими мактаби миёнаи рақами 27-и ноҳияи Айнӣ буд. Баъдан солҳои 1994–2016 омӯзгори Омӯзишгоҳи омӯзгории шаҳри Панҷакент буд. Аз соли 2016 то имрӯз устоди кафедраи забон ва адабиёти факултети таҳсилоти томактабӣ ва ибтидоии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ мебошад.

Роҳбари илмии Ҳамроев Равшанкул Замонович доктори илми филология профессор Солеҳов Шамсиддин Аслиддинович мебошад.

Кафедра баъди баррасии муфассали рисолаи Ҳамроев Равшанкул Замонович ба хулосаи зерин расид.

Рисолаи Ҳамроев Равшанкул Замонович «Поэтикаи ашъори Гулназар» тадқиқоти комилу фарогир ва анҷомёфтаи илмист, ки дорои аҳамияти муҳими назарӣ ва амалӣ мебошад. Рисола дорои навгониҳои муҳими илмӣ ва пажӯҳишӣ мебошад. Муаллиф дар заминаи ашъори Гулназар тадқиқоти пурдомана ва фарогири илмиро анҷом додааст, ки он дар шакли рисолаи илмӣ пешниҳод мешавад.

Рисолаи Ҳамроев Равшанкул Замонович бо масъалагузори ҷиддии илмӣ, андешарониҳои муфассал, баррасиҳои бочуръатонаи илмӣ фарқ мекунад. Муаллиф масоили ба миён гузоштаро бонизом ва дар сатҳи лозимии илмӣ ҳаллу фасл намудааст. Тадқиқоти мазкур дорои аҳамияти муҳими назарӣ ва амалӣ мебошад.

Моҳияти илмӣ ва пажӯҳишии мавзӯи рисола дар он зоҳир мегардад, ки воқеан, Гулназар шоир навпардоз аст ва нубуғи шоиронаи ӯ на танҳо дар зоҳири шеър, балки дар дарунмои он низ равшан ба назар мерасад. Навовариҳои дар анвои суннати ғазал, рубоиву дубайтӣ ва шеъри озод кардаи ӯ дар адабиёти муосири тоҷик бесобиқа аст. Қолабҳои тозае, ки Гулназар дар ашъораш ба кор бурдааст, қобили пажӯҳиш ва нақду баррасиҳои илмист.

Муаллифи рисола зимни баррасиҳои муфассали ашъори Гулназар собит менамояд, ки падидаҳои хунарӣ дар ашъори шоир бо роҳи истифодаи моҳирона, огоҳона ва хунармандона амалӣ мешаванд.

Намодҳои шеъри шоир, таноқузҳо ва сувари ҳаёли ӯ сазовори таҳқиқи комили илмӣ мебошад, чунки ҷусторҳои эҷодӣ ва тасвирҳои дастнахӯрдаву нотакрори шоир қариб дар аксари шеърҳои ӯ ба назар мерасад. Ин фазилатҳои адабию хунарии ашъори Гулназар дар мақолот ва андешарониҳои адибону олимони тоҷик А.Сатторзода, А. Ҳаким, М.Ачамӣ, К.Насрулло ва дигарон ишора гардидааст. Вале дар рисолаи

мазкур масъалаи ҳунар ва навпардозихои шоиронаи Гулназар ба таври куллӣ мавриди баррасӣ қарор мегирад.

Ҳамроев Равшанкул Замонович дар баробари таҳқиқи ҷанбаҳои ҳунари ашъори Гулназарро аз нигоҳи мазмуну муҳтаво, образфаринӣ, сувари ҳаёл ва мусиқии шеър муфассал баррасӣ менамояд. Зеро шеъри Гулназар саршори ҷустуҷӯ ва бозёфтҳои шоирона буда, дар назми муосири тоҷик саҳифаи тоза маҳсуб меёбад.

Унвонҷӯ дар боби якуми рисола масъалаи мақом ва ҷойгоҳи Гулназарро дар адабиёти муосири тоҷик баррасӣ менамояд. Таъкид мешавад, ки шоир то имрӯз беш аз чихил маҷмӯаи ашъорашро ба нашр расонидааст. Ёро чун нависандаи бомаҳорат, драматург, мунаққид, тарҷумон ва публитсистӣ тавоно мешиносанд ва эътироф намудаанд. Унвонҷӯ эҷодиёти шоирро ба ду давраи калон ҷудо намуда, масири камолоти ҳунарии ӯро дар ғазли дуҷуми боби якуми рисола нишон медиҳад. Таъкид мешавад, ки дар давраи истиқлол ашъори Гулназар на танҳо аз нигоҳи мазмуну муҳтаво, балки аз нигоҳи шаклу сабк ва ҷусторҳои адабию ҳунари пурбортар ва пурғановат гардид.

Масъалаи навгарӣ ва ҷусторҳои тозаи шоир дар боби дуҷуми рисола мавриди пажӯҳиш қарор гирифтааст. Таъкид мешавад, ки Гулназар табиатан шоири навгаро ва ҷӯянда аст. Вай аз ибтидои масири эҷодӣ кӯшиш мекард, ки шеъраш ба ашъори дигарон монанд набошад. Намунаи ин ҷусторҳои бобарори шоир тозақориҳои ӯ дар жанри ғазал аст. Вай собит намуд, ки навъи ғазал ҳанӯз қуҳна нашудааст ва шоири ҳунарманд метавонад зарфиятҳои тозаи онро ошкор созад. Унвонҷӯ таъкид менамояд, ки қасди Гулназар аз афзудан ҳову қостанҳои вазн дар ғазали имрӯз танҳо шакли нав офаридан нест, балки мақсади ӯ фароҳам сохтани фазои нав ва умқи тоза бахшидан ба муҳтавои ин навъи шеърист. Бояд гуфт, ки Гулназар дар таҷдиди рубоӣ низ саҳми ҳосе гузоштааст. Рубоӣи ӯ бо амиқии маъно ва тасвирҳои ҷолиби шоирона фарқ мекунад. Унвонҷӯ таъкид менамояд, ки Гулназар рубоӣҳои ҷолиб ва аз нигоҳи мазмуну сохти бадеӣ нотакрор офаридааст. Рубоии ӯ –

рубои замони мост. Шоир дарунмояи ин навъи суннати шеъри моро тачдид намудааст. Тибқи ишораи унвончӯ шоир ҳамин гуна навпардозиро дар жанри дубайтӣ низ кардааст. Зимни таҳлили муфассал дар фасли дувуми боби мазкури рисола унвончӯ дубайтиҳои шоирро ба дубайтиҳои ошиқона, дубайтиҳои иҷтимоӣ, дубайтиҳои фалсафӣ ва дубайтиҳои ахлоқӣ чудо мекунад.

Хизматҳои шоир дар офаридани шеъри нав махсус таъкид мешавад ва унвончӯ ҳам шеъри сапед ва ҳам шеъри озоди Гулназарро ба таври мушаххас мавриди баррасӣ қарор медиҳад.

Масъалаи падидаҳои ҳунари ва тарзу шеваҳои зуҳури он дар ашъори Гулназар дар боби сеюми рисолаи мазкур ба таҳқиқ омадааст. Муҳаққиқ қорбурди имконоти забониро дар ашъори Гулназар ба таври мушаххас баррасӣ намуда, таъкид менамояд, ки шоир ба забони шеър ва қорбурди вожаю таъбирҳои тоза аҳамияти махсус медиҳад. Дар баробари ин, Гулназар дар истифодаи санъатҳои бадеӣ низ маҳорати калон дорад. Вай эҳсосоти шоиронаи ҳудро бештар тавассути истифодаи бамавқеи ташбеҳу истиора, тавсифу муболиға ва дигар санъатҳои суҳан баён мекунад. Масъалаи тасвирҳои таноқузӣ дар шеъри Гулназар ҳамчун падидаи ҷолиби ҳунари таъкид мешавад.

Муаллифи рисола ҳангоми натиҷагирӣ аз пажӯҳиши худ таъкид менамояд, ки навпардозҳои Гулназар ба дигаргуниҳои зоҳири шеъри ӯ маҳдуд намешавад ва он дар ғановати дарунмояи шеър нақши калон дорад. Навгароӣ ва навҷӯиҳои шоир бештар дар сурати зеҳнӣ, услуби ифодаи маъно ва сохтори тасвирию ифодаҳои шоирона зоҳир мешавад. Таҳайюлотҳои шоиронаи адиб ба тавлиди тасвирҳои тоза роҳ мекушояд. Дар шеъри Гулназар ҳаёл ва тасвир паҳлуи ҳам қарор доранд.

Бояд гуфт, ки муҳимтарин навгонии рисолаи Хамроев Равшанқул Замонович дар он аст, ки муаллиф бори нахуст чанбаҳои ҳунари ва поэтикаи шеъри Гулназарро ба таври мушаххас ва дар шакли монографӣ ба таҳқиқ мегирад. Вай дар рисолаи мазкур ҷусторҳои адабию ҳунарии

шоир, дидгоҳи хоси эҷодӣ, суvari хаёл ва навпардозихои ӯро дар анвои суннати шеър бо далелҳои муътамад нишон медиҳад.

Тадқиқи омӯзиши муфассали ҷанбаҳои ҳунарии ашъори Гулназар дорои аҳамияти калони назарӣ ва амалӣ мебошад. Рисолаи мазкур на танҳо барои баррасии масоили назарии шеъри муосир муҳим аст, балки он аз нигоҳи амалӣ барои таҳияи китобҳои таърихи адабиёти муосири тоҷик, таҳияи дастуру васоити таълимӣ, таҳияи рисолаҳои илмӣ ва таълифи мақолаҳою таълими шеъри муосири тоҷик дар факултетҳои филологияи тоҷик аз аҳамият ҳолӣ нест.

Дар маҷмӯъ, рисолаи Ҷамроев Равшанкул Замонович «Поэтикаи ашъори Гулназар» тадқиқоти комилу фарогир ва баанҷомрасидаи илмист, онро метавон ба ҳимоя тавсия кард.

Хулосаи мазкур баъди баррасии муфассали рисола дар маҷлиси кафедраи назария ва таърихи адабиёти Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ бо иштироки 12 нафар устодони кафедра қабул гардид.

Суратчаласаи №10 (24 майи соли 2019)

Мудири кафедраи

назария ва таърихи адабиёти
Донишгоҳи давлатии омӯзгории
Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ,

доктори илмҳои филология,
пофессор

Солеҳов Ш.А.

Имзои Ш.А.Солеҳовро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДОТ ба номи С.Айнӣ

Назаров Д.